

Paul Lafargue

Basit Sosyalist Gerçekler

Tarih: 1903.

Şundan çevrildi: <https://www.marxists.org/archive/lafargue/1903/xx/truths.htm>

MIA Tercümesi: Haziran 2019/Nisan 2020, Deniz Muratlı tarafından.

Bu baskı: MIA, Ağustos 2019; Nisan 2020'de düzeltildi.

İşçi. Ama eğer efendiler olmazsa kim bana iş verecek?

Sosyalist. Bu bana sık sorulan bir soru; hadi bir bakalım. Çalışabilmek için üç şey gereklidir: Bir atölye, makineler ve ham madde.

İ. Evet.

S. Atölyeyi kim inşa eder?

İ. Duvarcılar.

S. Makineleri kim yaptı?

İ. Mühendisler.

S. Dokuduğun pamuğu kim yetiştirdi, eşinin ördüğü yünü kim kırptı, oğlunun dövdüğü minerali kim kazdı?

İ. Çiftçiler, çobanlar, madenciler – benim gibi işçiler.

S. Sonuç olarak, sen, eşin ve senin oğlun, bu çeşitli işçilerin size sağladığı binalar, makineler ve ham maddeler ile çalışabiliyorsunuz.

İ. Doğru; pamuk ve dokuma tezgâhı olmadan pamuklu bez dokuyamam.

S. O zaman, sana iş veren duvarcı, mühendis ve çiftçi, sermayedar ya da efendi değil. Efendinin çalışan için gerekli olan her şeyi nasıl elde ettiğini biliyor musun?

İ. Satın aldı.

S. Ona parayı kim verdi?

İ. Ne bileyim. Babası ona biraz bıraktı; bugün o bir milyoner.

S. Milyonunu, aldığı makineleri işleterek ve pamuk dokuyarak mı kazandı?

İ. Büyük ihtimalle hayır; bizi çalıştırarak milyonunu kazandı.

S. O halde boş gezerek zengin oldu; servet kazanmanın tek yolu budur. Çalışanlar yalnızca yaşamalarına yetecek kadar kazanırlar. Ama, söyle bana, eğer sen ve dostların çalışmasaydınız, efendinin makineleri paslanmaz, pamuğu böcekler tarafından yenilmez miydi?

İ. Eğer çalışmasaydık atölyedeki her şey harabe olurdu.

S. Sonuç olarak, çalışarak, çalışabilmen için gerekli olan makineleri ve ham maddeyi koruyorsun.

İ. Bu doğru; hiç böyle düşünmemiştim.

S. Efendin, işin nasıl gittiğini görmek için bakıyor mu?

İ. Çok değil; bizi çalışırken görebilmek için günde bir kere bir tur atıyor ama ellerini, kirleneceğinden korktuğu için ceplerinden çıkarmıyor. Karım ve kızımın çalıştığı iplikhanede, dört kişi olmalarına rağmen efendiler hiç gözükmüyor; oğlumun çalıştığı dökümhanede durum daha da farklı; efendiler ne görülüyor ne de biliniyor; gölgeleri bile görülüyor, işin sahibi sınırlı sorumlu bir şirket. Seninle ben beş yüz frank biriktirsek, mekâna hiç tek adım atmamış olarak veya tek adım atmadan hisse alabilir ve efendilerden biri olabiliriz.

S. O zaman, hisse sahibi efendilere ait bu yerde, senin tek efendiye ait dükkânında, hiç efendi olmadan ya da efendi sayılamayacak kadar az uğrarken, işi kim yönlendirip yönetiyor?

İ. Müdürler ve ustabaşları.

S. Ama eğer atölyeyi inşa edip, makineleri yapıp, ham maddeleri üreten işçilerse; makineleri işleten işçilerse, işi yönlendiren müdürler ve ustabaşlarıysa, efendi ne yapıyor?

İ. Parmaklarını oynatmak dışında hiçbir şey.

S. Eğer buradan aya giden bir demiryolu olsaydı, efendilerini oraya dönüş bileti olmadan yollayabilseydik, senin dokuman, eşinin örmesi, oğlunun kalıba dökmesi hep olduğu gibi devam ederdi. Efendinin geçen sene elde ettiği kâr ne

kadardı biliyor musun?

İ. Birkaç yüz bin frank kazandığını tahmin ediyoruz.

S. Erkekler, kadınlar ve çocuklar dâhil kaç işçi çalıştırıyor?

İ. Yüz kişi.

S. Ne kadar kazanıyorlar?

İ. Müdür ve ustabaşı maaşlarını da sayarsak ortalama bin frank.

S. Yani, çalışan yüz işçi onları aklıktan ölmenin sınırında tutan toplamda birkaç yüz bin frankı kazanırken, efendiniz hiçbir şey yapmadan birkaç yüz bin frankı cepledi. Bu iki yüz bin frank nereden geldi?

İ. Gökyüzünden değil; hiç frank yağdığını görmedim.

S. İşleriyle, kazandıkları yüz bin frankı ve ek olarak, servetinin bir miktarını yeni makineler almaya harcayan efendilerinin kârı olan yüz bin frankı işçiler üretti.

İ. Bu reddedilemez bir gerçek.

S. O zaman, efendinin işçileri çalıştırmak için aldığı yeni makineleri satın alan, işçilerin ürettiği para; üretimi yöneten müdürler ve ustabaşları, senin gibi ücretli köleler; o zaman efendi nereden geliyor? Ne işe yarıyor?

İ. Emeği sömürüyor.

S. Soyuyor desen daha iyi; bu daha açık ve daha doğru.
